

SANT MIQUEL DELS ANGLES. Elements escultòrics situats a l'absis i vora la porta del temple, els quals varen ser aprofitats de l'antiga església de Sant Salvador dels Àngles.

una gran pedra col·locada al porxo, a manera de llosa, que podria ser una antiga taula d'altar.

ni la forma ni les proporcions de l'antiga. Dels carreus aprofitats destaquem els de la decoració de l'absis, formada per un fris continu d'arcuacions llombardes perfectament tallades en un únic carreu complementades amb un fris de dent de serra i suportades per mènsules. En una hi ha un caparró esculpit. No totes les que hi ha són antigues. També és significatiu un carreu amb una creu esculpida, i una alfa i una omega, situat a la façana principal, vora el contrafort de la dreta i a la part baixa.

Es calcula que la primitiva església de Sant Salvador dels Àngles estaria datada del segle XII.

A l'interior de l'edifici es conserva una pica baptismal tallada en una sola pedra de granit que molt probablement fos de l'antiga església. I també

Recopilació i fotos: Lluís Fernández López

BILIOGRAFIA

- Catalunya romànica. Volum XXV. El Capcir*, Ed. Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1996.
 Gran Geografia comarcal de Catalunya. Vol. 14, Capcir.
 Cartell informatiu a peu de monument del Castell dels Àngles.

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DE SABADELL

Núm. 107

12 de juny de 2011

EL CAPCIR

CASTELL DE LA LLAGUNA

A la part més elevada del poble, al costat de l'església parroquial, s'alcen les restes del castell. Consisteixen en una torre escapçada de base circular, d'un diàmetre interior de 4,5 m. amb unes parets, a la base de 2,5 m de gruixària. L'alçada actual és d'uns 9 m. A l'interior hi ha una cambra baixa coberta per una cúpula i la part alta és perforada per espitlleres. Gran part de la cara sud és ensorrada. La construcció actual data de finals del segle XIII.

CASTELL DE LA LLAGUNA. Restes de la torre escapçada, únics vestigis del castell.

Documentalment el lloc de la Llaguna apareix per primer cop l'any 942 en un document del compte de Cerdanya-Besalú i relacionat amb el monestir de Cuixà, del qual depengué fins a la Revolució Francesa. En aquells moments es considerava que pertanyia a la comarca de la Cerdanya i no pas del Capcir. I és que és ben bé a la frontera de les dues. De fet fou edificat per controlar l'entrada d'una comarca a l'altra.

SANT VICENÇ DE LA LLAGUNA

Església parroquial del poble de la Llaguna que és al peu i a l'entorn de les restes del castell i del temple. Com ha quedat dit fou una de les possessions de Cuixà. L'edifici ha estat molt transformat diverses vegades. Consta d'una sola nau, coberta amb volta de canó. L'única paret original és la sud, on hi ha la porta d'entrada. Data del segle XII.

A l'interior es conserva una destacada figura romànica d'un Crist tallat en fusta. Una Majestat datada del segle XII, d'1'20 m clavat en una creu i policromat. La Catalunya Romànica ens diu que *“és d'una gran delicadesa: destaquen els ulls grossos i oberts i el tractament acurat del cabell i de la barba...”* *“...un dels trets que singularitzen la Majestat de la Llaguna és el realisme i la impressió d'humanitat que transmet la imatge, en relació amb altres crucificats”.*

SANT VICENÇ DE LA LLAGUNA. Façana sud, amb el portal.

...un dels trets que singularitzen la Majestat de la Llaguna és el realisme i la impressió d'humanitat que transmet la imatge, en relació amb altres crucificats”.

Es conserva també a l'interior del temple, un plafó, amb les restes pictòriques d'un baldaquí que s'ha datat a començaments del segle XIII. S'hi mostra un Crist en Majestat, a l'interior d'una ametlla mística o màndorla que sostenien quatre arcàngels, dels quals en queden dos, Sant Miquel i Sant Rafael. Havia estat voltada pels signes

que porta aquest nom, al monestir de Cuixà. No deixarà de dependre d'aquest monestir fins a la Revolució Francesa. Del castell no se'n té constància escrita fins l'any 1262. Però fou l'any 1181 quan l'abat de Cuixà va rebre autorització d'Alfons I, per edificar fortificacions als límits dels seus territoris per tal de defensar millor les fronteres del reialme. Molt probablement, doncs, el castell s'edificà llavors. Tan sols ha arribat als nostres dies la façana que mira a l'est, la qual mostra una torre quadrangular amb portal i un fragment de muralla.

L'any 1991 l'ajuntament dels Angles va adquirir els terrenys que ocupen les restes del castell i va poder engegar una tanda d'excavacions arqueològiques, que varen completar el coneixement que es tenia de part de l'edifici. Es va trobar el fossat, al peu de la muralla on hi ha la porta amb la torre, i els fonaments diferents estances de l'edifici. També es va poder confirmar que hi hagueren dues fases diferents d'ocupació del castell. Una primera entre els segles XI i XII i una segona a la meitat del segle XIII fins al XIV. Es creu que el castell dels Angles ocupava tot el cim del promontori on s'ubiquen les seves restes.

SANT MIQUEL DELS ÀNGLES. Església neoromànica, edificada aprofitant una bona part dels carreus i pedres esculpides de l'antiga església de Sant Salvador que era situada molt a prop.

SANT SALVADOR DELS ANGLES

A tocar del castell, al darrere, hi ha l'església parroquial dels Angles, dedicada a Sant Miquel. Va ser erigida aprofitant la major part de carreus i pedres treballades de l'antiga església de Sant Salvador que era situada a uns centenars de metres de la població. Es construí sense tenir en compte

SANTA MARIA DE FORMIGUERES. Façana orientada a ponent.

dents de serra. Per les característiques del portal i de la finestra es creu que daten del segle XII. La mateixa façana és coronada per una espadanya de dos pisos, probablement del segle XVIII.

SANTA MARIA DE FORMIGUERES. Talla de fusta policromada procedent d'un davallament.

Una peça important de l'església de Formiguera és una talla de fusta policromada de Crist, que formaria part d'un davallament de la creu. Segons la Catalunya Romànica ha estat considerada una de les joies de l'escultura catalana del segle XII. Els seus trets són similars al del Crist del davallament de l'església de Sant Miquel de Viella, a la Vall d'Aran.

SANT MARTÍ DE RIUTORT (PUIGBALADOR)

Esglesiola situada al fons del Capcir, vist des de la Cerdanya. Correspon al poblet de Riutort del municipi de Puigbalador, del qual dista dos quilòmetres i n'és sufragània. Antigament havia estat parròquia independent. Conserva, al seu redós, el cementiri.

El primer document on se cita és l'acta de la segona consagració de Santa Maria de Formiguera, l'any 1019 i, com aquesta, i totes les de la comarca, depenia de la Pabordia de Formiguera i per tant del monestir de Sant Jacme de Jocó (Occitània).

És una església menuda, profundament modificada, però que conserva l'absis primitiu amb arcuacions llombardes separades per lesenes, la qual cosa fa que reconeguem a cop d'ull, que es tracta d'una construcció romànica llombarda primitiva (començaments del segle XI). També correspon a l'obra original el cos de la nau. Al mur sud, prop de la porta actual (del 1901), hi podem veure l'empremta de la porta original paredada, amb arc de mig punt. L'interior és totalment arrebossat i emblanquinat, cosa que ens permet de tenir una noció més fidel de les esglésies de l'època, que mai no eren amb la pedra vista com les tenim avui.

SANT MARTÍ DE RIUTORT. l'Absis des del cementiri.

Prop de la carretera que duu a Riutort, des de Puigbalador, hi ha un pontet per travessar el Riutort, que molt probablement conservi la volta de l'arcada, romànica.

CASTELL DELS ANGLES

És de l'any 965 la primera notícia escrita que tenim del lloc dels Angles. El document precisa que el comte de Cerdanya – Besalú, cedeix el territori

CASTELL DELS ANGLES. Exterior. Al fons es veu el campanar de l'església de Sant Miquel, edificada amb les pedres de Sant Salvador.

CASTELL DELS ANGLES. Interior.

dels evangelistes i avui en podem observar, a la banda dreta l'àliga de Sant Joan i el brau de Sant Lluç.

SANTA MARIA DE FORMIGUERA

LA LLAGUNA. Talla de fusta de Crist en Majestat.

sagrés de nou l'any 1019. Durant el segle XII va ser reformada de nou i en temps de Pere III el Cerimoniós va ser fortificada.

L'aspecte actual és el resultat de totes aquestes modificacions i d'altres que n'hi ha hagut. Les últimes modificacions, a més, no han tingut en compte, tampoc, mostrar o posar en evidència els diferents canvis que s'hi podia observar. Per això és difícil de donar-ne una interpretació adequada, segons els estudiosos. La nau és coberta amb volta de canó apuntada, capçada per un absis semicircular, amb volta de quart d'esfera. El presbiteri també té la volta de canó. A banda i banda hi ha quatre capelles i la sagristia. El portal és senzill, amb tres arquivoltes i un timpà sense decoració. Al damunt hi ha una gran finestra d'arc de mig punt, resseguit per un fris de

Centra el poble de Formiguera, capital de la petita comarca del Capcir. És una de les esglésies de les quals conservem documentació més antigues de l'acte de consagració. Data de l'any 873. Un dels comtes que la va fer edificar fou Guifré el Pilós. El territori que abastava era tot el Capcir històric. Tenia funcions parroquials però era més aviat el que en podríem dir una "cella" del monestir de Sant Jaume de Jocó, del comtat occità de Rasés. S'hi establí una petita comunitat monàstica. Posteriorment va sofrir una restauració considerable, la qual va fer que es consagrés de nou l'any 1019. Durant el segle XII va ser reformada de nou i en temps de Pere III el Cerimoniós va ser fortificada.